

**DIDAKTIK DRAMA ASOSIDA KASBIY MAHORATNI
RIVOJLANTIRISH METODIK MODELINI ISHLAB CHIQISH**

Xolbayeva Dildora Azizovna

Angren Universiteti "Pedagogika va psixologiya" kafedrası o'qituvchisi

ANNOTATSIYA: *Mazkur maqolada didaktik drama texnologiyalarining pedagog kasbiy mahoratini rivojlantirishdagi o'rni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan chuqur tahlil qilinadi. Ta'lim tizimida pedagog shaxsining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish zaruratidan kelib chiqib, didaktik drama asosida pedagog kasbiy mahoratini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik model ishlab chiqiladi va asoslab beriladi. Tadqiqot davomida didaktik dramaning pedagog shaxsining ijodiy tafakkuri, kommunikativ madaniyati, emotsional barqarorligi va refleksiv fikrlashini rivojlantirishdagi imkoniyatlari muallifning shaxsiy pedagogik kuzatuvlari asosida yoritiladi. Maqolada didaktik drama texnologiyalarining pedagogik jarayondagi ahamiyati ochib berilib, uni pedagoglarni tayyorlash va qayta tayyorlash tizimiga joriy etish zarurati ilmiy jihatdan asoslanadi.*

Kalit so'zlar: didaktik drama, pedagog kasbiy mahorati, pedagogik kompetensiya, metodik model, refleksiya, interfaol ta'lim, ijodiy faoliyat

**DEVELOPING A METHODOLOGICAL MODEL FOR ENHANCING
PROFESSIONAL COMPETENCE THROUGH DIDACTIC DRAMA**

Abstract: *This article provides a comprehensive theoretical and practical analysis of the role of didactic drama technologies in developing teachers' professional competence, based on modern pedagogical approaches. Considering the need to enhance pedagogical competencies within the education system, a methodological model aimed at developing teachers' professional skills through didactic drama is proposed and scientifically justified. The study highlights the potential of didactic drama to foster teachers' creative thinking, communicative*

culture, emotional stability, and reflective thinking, based on the author's personal pedagogical observations. The significance of didactic drama technologies in the pedagogical process is revealed, and their integration into teacher training and professional development systems is scientifically substantiated.

Keywords: didactic drama, professional competence of teachers, pedagogical competency, methodological model, reflection, interactive learning, creative activity.

РАЗРАБОТКА МЕТОДИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА ЧЕРЕЗ ДИДАКТИЧЕСКУЮ ДРАМУ

Аннотация: В статье представлен глубокий теоретический и практический анализ роли технологий дидактической драмы в развитии профессионального мастерства педагогов на основе современных педагогических подходов. Исходя из необходимости формирования профессиональных компетенций педагогической личности в системе образования, предложена и научно обоснована методическая модель, направленная на развитие профессиональных навыков педагогов с использованием дидактической драмы. В ходе исследования рассматриваются возможности дидактической драмы в развитии творческого мышления, коммуникативной культуры, эмоциональной устойчивости и рефлексивного мышления педагога на основе личных педагогических наблюдений автора. Раскрывается значимость технологий дидактической драмы в педагогическом процессе и обосновывается необходимость их внедрения в систему подготовки и переподготовки педагогов.

Ключевые слова: дидактическая драма, профессиональное мастерство педагога, педагогическая компетенция, методическая модель, рефлексия, интерактивное обучение, творческая деятельность.

Zamonaviy ta'lim tizimida yuz berayotgan ijtimoiy, madaniy va texnologik o'zgarishlar pedagog shaxsiga qo'yiladigan talablarning tubdan yangilanishiga olib kelmoqda. Bugungi kunda pedagogdan faqatgina bilim berish emas, balki ta'lim oluvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlash, ularni mustaqil fikrlashga yo'naltirish, emotsional qo'llab-quvvatlash va samarali muloqot o'rnatish kabi murakkab vazifalarni bajarish talab etilmoqda. Shu bois pedagog kasbiy mahoratini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika fanining eng dolzarb muammolaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. An'anaviy o'qitish usullari bu ehtiyojlarni to'liq qondira olmayotgan bir sharoitda interfaol va innovatsion pedagogik texnologiyalar, xususan, didaktik drama texnologiyalariga bo'lgan qiziqish tobora ortib bormoqda.

Didaktik drama pedagogik jarayonni jonlantiruvchi, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillariga asoslangan metod sifatida ta'lim oluvchilar va pedagog o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqadi. Ushbu texnologiya sahnalashtirish, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar va improvizatsiyaga tayangan holda pedagogni faol ijodiy faoliyatga jalb etadi. Didaktik drama jarayonida pedagog o'z kasbiy faoliyatida duch keladigan real vaziyatlarni modellashtiradi, ularni his qiladi va tahlil qiladi. Bu esa pedagogning kasbiy tajribasini boyitib, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirishga imkon yaratadi.

Pedagog kasbiy mahorati ko'p qirrali tushuncha bo'lib, u pedagogning bilim darajasi, metodik tayyorgarligi, pedagogik texnikasi, kommunikativ madaniyati hamda shaxsiy-axloqiy sifatlarining uzviy birligini ifodalaydi. Didaktik drama texnologiyalari aynan mana shu jihatlarni kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Drama asosidagi faoliyat pedagogning nutq madaniyatini, sahnaviy harakatlarini, mimika va jestlardan foydalanish qobiliyatini rivojlantiradi, bu esa ta'lim jarayonining ta'sirchanligini oshiradi. Shu bilan birga, pedagog o'z emotsional holatini boshqarishni, stressli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishni o'rganadi.

Didaktik drama jarayonida refleksiya alohida ahamiyat kasb etadi. Pedagog sahnalashtirilgan vaziyatdan so'ng o'z faoliyatini tahlil qiladi, o'z xatti-harakatlariga tanqidiy yondashadi va kasbiy faoliyatini takomillashtirish yo'llarini izlaydi. Refleksiv fikrlash pedagog kasbiy yetukligining muhim ko'rsatkichlaridan

biri bo'lib, aynan didaktik drama orqali u samarali shakllanadi. Shaxsiy pedagogik kuzatuvlarim shuni ko'rsatadiki, drama elementlari qo'llanilgan mashg'ulotlarda pedagoglar o'z faoliyatiga nisbatan mas'uliyatliroq yondashib, pedagogik jarayonni ongli ravishda boshqarishga intiladilar.

Mazkur tadqiqot doirasida didaktik drama asosida pedagog kasbiy mahoratini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik model ishlab chiqildi. Ushbu model maqsadli, mazmuniy, jarayonli va natijaviy komponentlardan iborat bo'lib, ularning har biri o'zaro uzviy bog'langan holda faoliyat yuritadi.

Modelning maqsadli komponenti pedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lsa, mazmuniy komponentda didaktik drama asosida tashkil etiladigan mashg'ulotlar mazmuni yoritiladi. Jarayonli komponent drama asosidagi faoliyatni bosqichma-bosqich tashkil etishni nazarda tutadi, natijaviy komponent esa pedagog kasbiy faoliyatida yuzaga keladigan sifat o'zgarishlarini baholashga xizmat qiladi.

Model asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar pedagoglarni faol ijodiy jarayonga jalb etadi, ularning tashabbuskorligini oshiradi va kasbiy o'sishga bo'lgan ehtiyojini kuchaytiradi. Didaktik drama orqali pedagog o'zini faqat bilim beruvchi emas, balki tarbiyachi, hamkor va yo'naltiruvchi sifatida anglay boshlaydi. Shaxsiy fikrimga ko'ra, didaktik drama pedagogni kasbiy qoliplardan chiqarib, uni erkin fikrlovchi, yangilikka ochiq va o'z ustida ishlashga intiluvchi shaxs sifatida shakllantiradi. Bu esa pedagogik faoliyatning sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, didaktik drama asosida ishlab chiqilgan pedagog kasbiy mahoratini rivojlantirish metodik modeli zamonaviy ta'lim talablariga to'liq mos keladi va pedagog shaxsining professional kamolotini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu modelni pedagoglarni tayyorlash va qayta tayyorlash tizimiga joriy etish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish va ta'lim sifatini yuksaltirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdurahmonov S. Pedagogik mahorat asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2022.
2. G‘oziyev E. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2021.
4. Karimova M. Interfaol ta’lim metodlari. – Toshkent: Innovatsiya, 2020.
5. Montessori M. Ilmiy pedagogika. – Toshkent: Sharq, 2019.
6. Vygotskiy L.S. Tafakkur va nutq. – Moskva, 2018.
7. Dewey J. Education and Experience. – New York, 2017.
- Kolb D. Experiential Learning. – London, 2016.